

Knogler på kirkegården i Pederstrup

Nedenstående dias er klip fra et Power Point oplæg, som Jørgen Dalager holdt ved Sogneaften i 2010.

Jørgen har i vid udstrækning benyttet Kai Dalsgaards materiale, [knogler, pande og hovedskaller på kirkegården i Pederstrup \(pederstruphistorie.dk\)](http://pederstruphistorie.dk)

Jørgen fik i 2008 fik udleveret seks ringbind af Kai Dalsgaard i Ulfborg. De seks ringbind findes på Arkivet i Ørum.

Ringbindene indeholder:

Løvel-linjen
Tjele-linjen
Vammen-linjen
Vorning-linjen
Ørum-Vejrum-linjen
Himmerlands-linjen (især Bjerregrav og Skals)

Kai Dalsgaard og materialet er omtalt i [Tjele på Tværs 2, 08.pub \(tjelearkivet.dk\)](http://tjelearkivet.dk)

Knogler på kirkegården .....??

- Som der står i tingbogen: *"I juli 1763 blev opgravet og fundet nogle menneskeben og knogler, pande og hovedskaller der synes at være af 2 voksne mennesker tilligemed en forrustet kniv på et sådant sted hvor lig ikke plejer at begraves og uden alt hverken til ligkiste eller linned hvor lig plejer at svøbes"*. Blandt de indstævnte vidner for retten er Christen Pedersen, Søren Dalsgaard, Christen Dalsgaard bosiddende gårdmand i Pederstrup, for hvem stævningen forkyndes af Peder Jensen Wrigsted og Anders Thomassen begge af Løvel. -----
- Forsvareren fremfører ved retten, at politiforhøret straks efter opdagelsen ved kirkegården satte gang i en masse løs snak og rygter, og disse samlede sig om Chr.Moustens hustru i Dalsgaard, fordi de trods dyrtiden tilsyneladende havde råd til mere end naboerne, *"de sidste åringer, da kornet og varer har været overmåde dyre, har hans dyr været i bedre foderstand end hans naboer s... samt at han har fint lærred"*. Dertil kom som anført vægten af det gamle ordsprog *"der går gerne røg fra branden"*.

Præsten i Rødding bevidnede ...

- *og til sidst fik han da også ram på hende. Det var så heldigt for ham, at der døde en pige i Pederstrup, som i sin sygdom havde klaget på Inger, at hun havde forgjort hende med trolddom. Præsten, hr. Peder Jensen i Rødding, bevidnede omhyggeligt pigens ord, og efter dette var der ingen medlidenhed længere med Inger Vognkarls. Hun blev grebet af sine bysbørn og sat fast.*
- *.....*
- *Inden hun blev brændt blev hun som sædvanlig underkastet torturen, og det lykkedes da også at få hende til at nævne så mange medskyldige, at der nu var arbejdsstof nok for mange kirkenævn i Nørlyng herred.*
- *Blandt dem Inger Vognkarls havde udlagt var Maren Olufs i Løve 1...Det eneste Inger havde sagt om hende var dog det, at Maren havde hjulpet hende med at forgøre et par stude. Til en begyndelse nægtede hun da også al meddelagtighed heri .....*

Djævelen – en hund fra Aastrup ..

- *Hun tilstod "velvilligen", at hun havde forgjort de to omtalte stude, og at hun havde forskrevet sig til djævelen, der kom til hende som en liden sort hund på vejen mellem Aastrup og Løvel.*
- *Om denne bekendelse udstedte hr. Peder Jensen i Rødding m. fl. et brev dateret Løvel d. 1. august 1622, som slutter således: "Desligeste bekendte hun og, at hendes hjerte var så hårdt beklemt, at hun nu ikke kunne sige mere; men ville de komme til hende i morgen, da ville hun sige noget ydermere, hvis som sandhed skulle og være, hvilket vi fuldkommelig hørte og så, såvel som hendes egen husbond og øvrighed som samme tid var hos".*
- *Om hendes bødler kom igen den næste dag for at høre mere, får man ikke noget at vide om, men de havde også hørt nok. Både kirkenævningerne og landsdommerne kendte hende skyldig til ilden, og hun blev brændt.*

Pederstrup 1789

- Niels Christensen M Hosbonde 42 Gift 1 Fæstebonde
- Maren Pedersdatter K Huustrue 34 Gift 1
- Christen [Nielsen] M deres Børn 17 Ugift
- Peder [Nielsen] M deres Børn 3 Ugift
- Jens Jeppesen M tjeneste Karl 33 Ugift Soldat

- **Christen Moussen** M Huusmand 72 Gift 1 Tiger Brødet
Retssag om knogler på kirkeg.
- **Anne Vogensdatter** K Kone 68 Gift 1

- Niels Nielsen M Hosbonde 31 Gift 1 Fæstebonde
Stendalsgaard

”Jeg hørte, at hun sagde .....

- Et vidne havde hørt *"at Ane Thygesdatter i Østergaard kom til Chr.Moustens kone en dag ved kilden, hvor hun stod og vaskede et stykke kramlærred, og begærede Anne Thygesdatter, om hun ikke ville sælge hende deraf noget til et stykke klæde: Men Chr. Moustens kone skal dertil have svaret, det faldt hende for dyre, hendes mand havde købt det til et stykke ligtøj "*.
- ..... dernæst havde han hørt sige, at da de i sommer begyndte at grave ved Pederstrup kirke, skal Christen Maustens kone have sagt: *"Dersom de således blive ved med at omkaste kirken, skulle det gå ilde til"*, men hvem der havde sagt ham dette, erindrer han sig mindre
- .....

Det kunne let have kostet dem livet!

- Et andet vidne forklarede på samme vis, at "*Christen Mouridsen og hustru var stræbsomme folk og gjorde mange gange mere arbejde end de kunne, vel efterdi de vare så få om arbejdet og børnene var små; de skulle gå til hove når tiden var og gøre deres egen gårds arbejde om natten .....*"
- Ved såvel Herredstinget som landsretten blev de anklagede frikendt p.g.a.manglende beviser, men de fik ikke tilkendt erstatning fordi de efter rettens mening ved deres udtalelser havde givet anledning til mistanke.
- Men det kunne let være gået dem værre, for selv så sent som i 1789 fremgår det af Den Viborger Samler, at straffen for mord var hård; se nedenstående. Og havde det 100 år tidligere havde selv den løse snak kunnet medføre beskyldninger for
- Troldom, som det senere skal vises.